

Proloog

Respecteer uw kind

Sinds de jaren negentig komen we steeds meer te weten over het wel en wee van een heel speciale groep oorlogsslachtoffers. Bedoeld zijn de vele kinderen die tijdens en direct na de oorlog zijn verwekt: de kinderen van Duitse, Canadese, Engelse, Amerikaanse, Poolse militairen en kinderen van onderduikers en dwangarbeiders. Hoeveel dit er zijn weten we niet. Wel werden er tijdens en direct na de oorlog opvallend veel buitenechtelijke kinderen geboren. Na de bevrijding is er zelfs sprake van een verdrievoudiging. Ook zijn er mogelijk veel baby's, zogenaamd binnen een huwelijk geboren, die echter wel een geallieerde of andere vader hadden. Daarmee ligt het aantal bezettings- en bevrijdingskinderen waarschijnlijk ergens tussen de vijftien- en twintigduizend.

Al deze kinderen waren 'verboden' kinderen, vaak bastaards genoemd. Op de geboorteakte voor onwettige kinderen werden ze in die jaren als 'toevallig geboren' omschreven. Deze kinderen hebben vaak gemeen, dat ze over hun vader weinig of niets weten. Werd er in het gezin al iets over gezegd, dan was het de vraag of het op waarheid berustte. Soms werd als mogelijke vader een Canadees of een Pool genoemd, terwijl het misschien wel om een Duitse of gewoon om een Nederlandse jongen ging. De moeder voelde zich dan ten opzichte van haar ouders en de rest van de familie wat minder belast, want in die tijd overkwam dat immers zoveel meisjes! We weten nu, vele decennia later, dat deze kinderen oorlogsslachtoffers kunnen worden genoemd. Hun moeders waren dit eveneens. Net als

hun kind kregen zij ook veelal te maken met de forse afwijzing door de ouders, familie en mensen die ‘ervan wisten’.

Het is een tegenstrijdig beeld dat uit de verhalen over de euforie van de bevrijdingstijd naar voren komt. De jonge, goed uitziende, buitenlandse militairen werden door iedereen en vooral de vrouwen voluit toegejuicht. Daarbij beschikten zij over geld, sigaretten, chocola en andere lekkere dingen, die de Nederlandse bevolking al zo lang had gemist. Dochters en vrouwen werden er soms opuit gestuurd om maar zoveel mogelijk van al dat lekkers te pakken te krijgen. Daarom geen tekort aan meisjes op dansavonden of andere feestmomenten. Dat dergelijke ontmoetingen weleens uit konden draaien op korte heftige relaties of misschien zelfs wel serieuze, langdurige verbintenissen, met alle gevolgen van dien, daaraan werd niet altijd gedacht en er was zeker niet in voorzien.

Tijdens een oorlogsperiode en de daarop volgende bevrijding is sociale chaos in veel opzichten troef. Vaststaande normen komen op losse schroeven te staan, vaak ontbreekt de gebruikelijke sociale en gezinscontrole. Komt er onverwacht en ongewild een kind, dan zoekt men vaak op allerlei manieren naar wegen om dit ‘verboden kind’ zo min mogelijk de rust van het gezin en de waarde van de familie te laten verstoren. Soms werd het kind zoveel mogelijk ‘weggewerkt’ of voor de buitenwereld onzichtbaar gemaakt.

Hoe dit in zijn werk kon gaan vertelt George Berben ons. Hij is typisch een van die kinderen die in de chaos van oorlogs- en bevrijdingstijd, werd verwekt. Het verbodene van zijn bestaan, werd in zijn situatie extra verergerd door zijn moeder en haar ouders. George bleef voor haar en haar familie tot aan het eind van hun leven ongewenst.

Zoals George dit beschrijft heeft zijn familie, trouwe kerk-gangers als zij waren, hun huichelachtigheid ten opzichte van zijn bestaan tot een levenshouding verheven. Hij werd als adolescent en volwassene aan alle kanten tegengewerkt. Het valt

op dat hulpverleningsinstellingen en vertegenwoordigers van de katholieke kerk, zonder het principe van hoor en wederhoor toe te passen, het kind George steeds in de beklagdenbank zetten. Vooroordelen waren troef.

George wordt enkele weken na zijn geboorte door een priester in een pleeggezin geplaatst. Hij was zwaar verwaarloosd. Zes jaar later wordt hij echter plotseling, geheel tegen zijn zin in en onder protest van zijn pleegouders, door zijn moeder daar weggehaald. Was de adoptiewet maar eerder ingevoerd denk ik dan.

Het is een van de vele gebeurtenissen die de lezer zou kunnen doen verlangen om ook George's moeder aan het woord te laten. Dit is anno 2012 niet meer mogelijk. De meeste van de nauw betrokken familieleden zijn al jaren geleden gestorven.

George neemt ons mee naar zijn jeugd, als hij soms bij zijn moeder, maar vooral in

kindertehuizen moet wonen. Hoezeer hij hieronder geleden heeft blijkt wel uit zijn serieuze poging tot zelfdoding, als hij achttien jaar is.

Op veertienjarige leeftijd hoort George iets over zijn vader via een broeder van het kindertehuis waar hij dan verblijft. Dan is het hek van de dam. Er begint een speurtocht die tot op de dag van vandaag voortduurt. Vragen over zijn afkomst worden door zijn moeder alleen maar met slaag, gescheld en geschreeuw beantwoord.

Als hij vervolgens zelfstandig op kamers woont bij kennelijk verstandige en aardige mensen, komt hij enigszins tot rust. Het probleem echter wie zijn vader zou kunnen zijn, laat hem niet met rust. De worsteling met zijn identiteit, met de vraag wie hij eigenlijk is, blijft hem en zijn gezin belasten.

In zijn boek deelt George met ons belangrijke momenten van zijn leven. Soms geeft hij dit weer in prachtige gedichten. Onbegrijpelijk is dat zijn moeder en zijn grootmoeder kennelijk alle vrijheid kregen om George elke mogelijkheid op een

beschermd, veilig en normaal bestaan te ontzeggen. George mocht er voor de familie van zijn moeder gewoon niet zijn.

De speurtocht naar zijn vader brengt George er zelfs toe een rechtsgeding tegen zijn moeder aan te spannen. Hulp van officiële instanties krijgt George vrijwel niet. Het lijkt wel of vooral in de jaren zeventig en tachtig voor hulpverleners en gemeenteambtenaren vragen over je afstamming als verdacht golden. Er wordt soms door hen verwezen naar het recht op privacy van de moeder. Is dit niet volstrekt ten onrechte? Het recht van het kind te weten wie zijn vader is werd echter pas in 1994, door een uitspraak van de Hoge Raad, gesteld boven het recht op privacy van de moeder. Vanzelfsprekend is het een grondrecht dat: *elk mens recht heeft op kennis van zijn genetische herkomst*. Het bij voorbaat onmogelijk maken dit kennisverlangen ooit bevredigd te krijgen, zoals bij anonieme zaad- en eiceldonoren of embryodonatie al tijden over de hele wereld het geval is, zou internationaal absoluut verboden en met kracht tegengegaan dienen te worden.

Soms bekruip mij – en ik weet ook bij anderen – de gedachte dat de Tien Geboden een grote omissie kennen. Het Bijbelse gebod: *Eert Uw vader en Uw moeder*, dient te worden uitgebreid met: *Respecteer Uw kinderen en behandel hen zoals Uzelf behandeld zou willen worden*.

Berbens verhaal is boeiend en hier en daar treurig. Ik las het wel in een ruk uit. Ik denk dat veel bezettings- en bevrijdingskinderen een vergelijkbare complexe en droevig stemmende achtergrond hebben. Goed dat deze eindelijk kan worden verteld.

René Hoksbergen
Emeritus hoogleraar adoptie
Universiteit Utrecht, Afdeling Adoptie

Voorwoord

Dit boek draag ik op aan:

Vader en moeder Abbenhuis en hun kinderen.

Zij namen mij, een verstoten kind, op in hun midden. In de zes jaren die ik bij hen mocht zijn, legden zij het fundament waarop ik mijn verdere leven kon bouwen. Dit gezin en zijn liefde werden mij op brute wijze ontnomen, zonder respect en begrip voor wie zij waren en voor mij zijn gebleven: mijn vader en moeder.

Mijn vrouw Roos.

Omdat zij in mij bleef geloven, ook in mijn moeilijkste jaren. Zij koos voor mij, maar kreeg mijn verleden erbij. Ze stond naast me, ze was mij tot steun. We hebben samen gevochten, hadden niets te verliezen.

Mijn dochter Katja.

In haar jonge jaren probeerde zij te begrijpen, koos in haar verdere leven nooit voor de weg van de minste weerstand, maar nam haar verantwoordelijkheid. Nam het hernieuwde initiatief voor de uitgave van dit boek, omdat zij in de boodschap geloofde. Een betere wereld voor het kind in nood.

Nel Prosée-Berben †

Mijn beschermengel.

Zij trachtte te voorkomen dat de psychische en fysieke mishandelingen, veroorzaakt door haar schoonzus, nog extremer werden.

Voor de oorlogs- en bevrijdingskinderen in dit land: de Tweede Wereldoorlog was hun oorlog niet, maar ze zijn wel de graag vergeten slachtoffers van deze oorlog. Mei 1945. Vrede, de strijd is gestreden. Die donkere jaren zijn voorbij. Voor vele kinderen was het echter de vooravond van een bittere strijd waarbij zij in het duister bleven tasten. Deze strijd is nog steeds niet gestreden, hoewel wetten zijn aangepast in het voordeel van het kind.

Nog steeds zoeken kinderen en volwassenen echter naar hun ware identiteit. Wie was mijn vader, hoe was zijn naam, waar kwam hij vandaan?

Nog steeds komt het voor dat monden stijf gesloten blijven en dossiers geen uitkomst bieden of zijn vernietigd.

Voor ons daarmee nog steeds geen bevrijding uit het verleden.

Een persoonskaart begint bij een onwettig kind met: 'Toevallig geboren'. Hoezo Toevallig?

De naam van een moeder, geen naam van een vader/verwekker. Je leven begint met een halve identiteit.

Aan alle kinderen in het heden of verleden die slachtoffer zijn of waren van fysieke of psychische mishandeling, of seksueel misbruik; kinderen die daardoor hun jeugd moesten doorbrengen in kindertehuizen of staatsinstellingen! *Aan hen draag ik mijn boek op.*

Op openheid over kindermishandeling rust nog altijd een taboe. Vandaar vaak het ongeloof over wat zich achter de voordeur van een gezin of kindertehuis afspeelt of heeft afgespeeld. Er werd en wordt te vaak een andere kant op gekeken en gezwegen. Men wil er liever niet bij betrokken worden of denkt niet te kunnen helpen. Waarom? En erger nog, kinderen worden vaak niet geloofd.

In dit boek komen passages voor die ongeloof zullen wekken. Deze passages zijn, helaas, gewoon de waarheid. Zij die

dit kunnen bevestigen hebben vaak alle reden om de feiten te ontkennen of helemaal te verzwijgen. Slechts één ingewijde vertrouwde mij toe: “Wij zijn fout geweest, wij hadden onze mond open moeten doen, nu is het te laat”.

Maar zij heeft het niet begrepen, het is nooit te laat om een kind in nood te helpen. Voor alle slachtoffers van kindermishandeling is de erkenning van dit geweld van het grootste belang. Het betekent een psychische bevrijding van je emotionele belevingswereld.

In toenemende mate blijken ook adoptie- en donorkinderen, net als de oorlogs- en bevrijdingskinderen, op zoek te gaan naar hun biologische ouder(s). Ook zij komen hun specifieke problemen tegen, omdat zij de antwoorden niet kennen op vragen die zij aan zichzelf stellen of die door anderen worden gesteld. Ook zij kunnen in verlegenheid worden gebracht bij het niet juist kunnen invullen van formulieren van de overheid of medische documenten. Bij het gaan zoeken naar hun biologische ouder(s) stuiten zij soms ook op de afwerende houding van hun sociale ouders.

Dit boek is ook geschreven voor de mensen die het geluk kennen liefhebbende ouders te hebben of te hebben gehad. Zij ervaren dit als normaal en het zou ook zo moeten zijn. Dat dit niet zo is, komt veel vaker voor dan men denkt. Het gemis aan liefhebbende ouders, of dit nu natuurlijke of sociale ouders zijn, betekent veel, zo niet alles in je ontwikkeling als mens en voor de kwaliteit van je leven. Probeer u het zich eens voor te stellen dat u nooit een knuffel kreeg, nooit eens liefdevol in de armen werd genomen. Dat u nooit uw verdriet kon uiten bij uw moeder of raad kon vragen aan uw vader. Uw ouders afwezig waren bij uw huwelijk of bij de geboorte van hun eerste kleinkind. U nooit even tussendoor een kop koffie kon gaan drinken bij uw ouders of een bloemetje brengen op Moederdag.

Misschien begrijpt u na het lezen van dit boek hoe bevoorrecht u was.

Radio en Televisie-programma's, zoals *Spoorloos* en *DNA-onbekend*, zijn mooie hulpmiddelen bij de zoektocht naar je roots.

Het zou nog mooier zijn als deze programma's in de toekomst overbodig blijken te zijn.

Dankbetuiging

Mijn bijzondere dank gaat uit naar:

Nelly van Schijndel †

Henk van Schijndel †

Mensen met een hart van goud!

Prof. Dr. René A.C. Hoksbergen

Emeritus Hoogleraar Adoptie Universiteit Utrecht.

Zonder zijn hulp en inzet zou dit boek niet mogelijk zijn geweest.

Mr. Jan M.A.M de Wit

SP-fractielid in de Tweede Kamer tevens de advocaat die mijn belangen behartigde in de civiele procedure die ik voerde tegen mevrouw Berben-Reestman.

Suzie Roelofs, voor haar steun.

Patricia van Leusen, voor haar steun.

De Uitgever

Tot Slot:

Mijn biologische 'Moeder'

Lien Berben-Reestman †

Door haar haat, liefdeloosheid en mishandelingen ben ik geworden die ik nu ben, een overlever met een doel: vechten tegen onrecht dat kinderen wordt aangedaan.

Het is 2012

Inmiddels ben ik 67 jaar, echtgenoot, vader en opa. Een man met een onvoltooid verleden zoals velen van mijn lotgenoten. Ruim veertig jaar op zoek naar een eigen identiteit, naar een biologische vader. Waar moet je zoeken, waar beginnen, maar vooral waar is een helpende hand?

Mensen zwijgen, dossiers zijn vernietigd of zoekgeraakt. Erger nog, soms kreeg ik niet eens inzage in al die dossiers, nota bene over mijn eigen verleden.

Soms stuitte je op muren van onbegrip over de zoektocht naar de waarheid. Men verschuilde zich achter nietszeggende woorden: “het is allemaal zo lang geleden, waar maak je je toch druk om?”

Mijn verhaal is een verhaal dat vele zoekenden, nu volwassenen, kunnen vertellen.

Oorlogskinderen, bevrijdingskinderen, buitenechtelijke kinderen, adoptiekinderen, donorkinderen, pleegkinderen, op zoek naar hun afstammingswerkelijkheid, naar hun biologische ouder(s). Ik zocht naar erkenning, de erkenning dat ik er ben, dat ik ben geboren, dat ik mag zijn die ik ben, dat ik er mag zijn, ook al staat er op mijn persoonskaart ‘Toevallig geboren’, de term voor onwettig geboren kinderen. Vaak werden wij geboren in tehuizen als ‘Moederheil’ en ‘Kindervreugd’.

Namen getuigend van weinig begrip. In tehuizen waar men vooral wist te zwijgen. Mijn opvoeding gebeurde voor het grootste deel in kindertehuizen en opvoedingsgestichten. Daar trachtte men, onder invloed van de tijdgeest, met harde hand en strenge regels mijn persoonlijkheid te kneden en te vormen. Die harde hand en regels overschreden in fysiek, psychisch, seksueel en moreel opzicht verre de grenzen van de ethiek, van wat goed is voor een kind en wat voor hen aanvaardbaar is.

Maatschappelijk worden nog te vaak de problemen waar lotgenoten en ik tegenaan lopen op medisch, genetisch en psychisch vlak, meewarig knikkend terzijde geschoven. Velen zullen zich met mij in een doolhof zonder uitgang hebben gevoeld en geweten.

Mijn grootouders, Ben Reestman en Diet Berendsen kwamen graag over als gegoede en godvruchtige mensen, die echter tijdens hun leven nooit de moed of de wil toonden om mij als hun kleinzoon te erkennen. Er was een smet op hun blazoen en dat werd mij aangerekend.

De bastaard, zoals die grootmoeder mij noemde, was hun kind van de rekening.

Van godvruchtigheid was geen sprake, ik heb er nooit iets van gemerkt.

Pleegouders

Velp, in Gelderland,
ik voelde me er thuis.
't Dorp, een straat
op de hoek de winkel
van een kleine kruidenier
ja, ik was gelukkig hier.
Een vrouw, haar man,
drie grote meiden.
Mensen heel bijzonder
die je niet gauw vindt.
Ze hadden voor zichzelf
geen grote wensen.
Vervulden die voor
een verlaten kind.
Gemengde geuren
zuurkool uit het vat
groene zeep, koffie vers gebrand
winkelbel-gerinkel.
Ma drukte vlug 'n toffee in mijn hand,
zus schrobde schoon de winkel.
Pa schreef wat op de lat voor buurman
want hij was een vaste klant.
Ik droeg hun naam, 'n aantal jaren,
in 't dorp, op straat, ook in de klas
droeg hem trots en dat met recht.
Dat zij niet mijn ouders waren,
geen twijfel kwam daaraan te pas.
Echt kind zijn heb ik daar ervaren,

hun genegenheid voor mij was echt.
Plots, de geluksverstoring
'n gezin, wreed uiteen gescheurd.
Gevoelens voor altijd beschadigd,
't leven verloor veel aan bekoring
dag ouders, met liefde zo begenadigd
'n afscheid voor altijd, heel zwaar betreurd.

Mijn (pleeg)ouders+zussen
Fam Abbenhuis

Gelukkige jaren bij mijn pleegouders

Het was in 1945 dat mijn geboorte zich aandiende. In een achterafkamertje van een tehuis in Velp met de welluidende naam 'Kindervreugd' trof men de noodzakelijke maatregelen om dit gebeuren zo discreet mogelijk te doen verlopen. Men kon mijn komst nu niet meteen als een uitbundig familiefeest beschouwen, integendeel. Niemand zat echt op mijn komst te wachten. Vooral mijn biologische moeder niet.

Zo kwam ik in dat kamertje ter wereld, slechts met de helpende hand van de directrice van dat tehuis. Gezien het belang van alle betrokkenen probeerde men mijn geboorte en verdere aanwezigheid in het leven in nevelen te hullen. Dat betrof zeker de eerste weken van mijn bestaan, waarin ik onontkoombaar de familienaam moest dragen.

Familie, vrienden en bekenden bleven zeer lang onkundig van mijn bestaan en enkelen van hen hebben het zelfs nooit geweten. Natuurlijk moest er aangifte worden gedaan bij de burgerlijke stand van de gemeente Rheden. Hoe men het een en ander heeft kunnen regelen zal wel altijd een raadsel blijven. Hoe was dit mogelijk?

Volgens de officiële geboorteakte werd er aangifte gedaan door een verpleegster die verklaarde bij de bevalling aanwezig te zijn geweest. Deze verklaring bekrachtigde zij, Annie Visser, met haar handtekening op de akte. Het vreemde is echter dat deze verpleegster, volgens het bevolkingsregister van de gemeente Rheden, slechts in de periode van 22 januari 1941 tot 4 juli 1942 in deze gemeente woonde. Gedurende deze periode werkte zij als verpleegster in het tehuis 'Kindervreugd'. Deze Annie Visser was nota bene een pleegdochter van de directrice